स चिन्तयामास तदा योद्धव्यं ध्रुवमद्य वै। पास्यामि तावत् पानीयमिति पार्थो वृकोदरः।
ततोऽभ्यधावत् पानीयं पिपासुर्भरतर्षभः।
॥ यक्ष उवाच ॥ मा तात साहसं कार्षीर्ममेदं पूर्व्वपरिग्रहः। प्रश्नानुक्त्वा तु कौन्तेय ततः पिब हरस्व च। १०२८०
एवमुक्तस्तदा भीमो यक्षेणामिततेजसा। अनुक्त्वैव तु तान् प्रश्नान् पीत्वैव निपपात ह।
ततः कुन्तीसुतो राजा प्रचिन्त्य पुरुषर्षभः। समुत्थाय महाबाहुर्दह्यमानेन चेतसा।
व्यपेतजननिर्घोषं प्रविवेश महावनं। रुरुभिश्च वराहैश्च पक्षिभिश्च निषेवितं।
नीलभास्वरवर्णैश्च पादपैरुपशोभितं। भ्रमरैरुपगीतश्च पक्षिभिश्च महायशाः।
स गच्छन् कानने तस्मिन् हेमजालपरिष्कृतं। ददर्श सत्सरः श्रीमान् विश्वकर्म्मकृतं यथा। १०२८५
उपेतं नलिनीजालैः सिन्धुवारैः सुवेतसैः। केतकैः करवीरैश्च पिप्पलैश्चैव संवृतं।
श्रमार्त्तस्तदुपागम्य सरो दृष्ट्वाऽथ विस्मितः।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि आरणेयपर्व्वणि युधिष्ठिरसरोदर्शने एकादशाधिकत्रिशततोऽध्यायः॥ ३११॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ स ददर्श हतान् भ्रातॄन् लोकपालानिव च्युतान्। युगान्ते समनुप्राप्ते शक्रप्रतिमगौरवान्।
विनिकीर्णधनुर्व्वाणं दृष्ट्वा निहतमर्ज्जुनं। भीमसेनं यमौ चैव निर्व्विचेष्टान् गतायुषः।
स दीर्घमुष्णं निश्वस्य शोकबाष्पपरिप्लुतः। तान् दृष्ट्वा पतितान् भ्रातॄन् सर्व्वांश्चिन्तासमन्वितः। १०२९०
धर्म्मपुत्रो महाबाहुर्व्विललाप सुविस्तरं। ननु त्वया महाबाहो प्रतिज्ञातं वृकोदर।
सुयोधनस्य भेत्स्यामि गदया सक्थिनी रणे। व्यर्थं तदद्य मे सर्व्वं त्वयि वीरे निपातिते।
महात्मनि महाबाहौ कुरूणां कीर्त्तिवर्द्धन। मनुष्यसम्भवा वाचो विधर्म्मिण्यः प्रतिश्रुताः।
भवतां दिव्यवाचस्तु ता भवन्ति कथं मृषा। देवाश्चापि यदाऽवोचन् सूतके त्वां धनञ्जय।
सहस्राक्षादनवरः कुन्ति पुत्रस्तवेति वै। उत्तरे पारिपात्रे च जगुर्भूतानि सर्व्वशः। १०२९५
विप्रनष्टां श्रियञ्चैषामाहर्त्ता पुनरञ्जसा। नास्य जेता रणे कश्चिदजेता नैष कस्यचित्।
सोऽयं मृत्युवशं यातः कथं जिष्णुर्म्महाबलः। अयं ममाग्रे संहत्य शेते भूमौ धनञ्जयः।
आश्रित्य यं वयं नाथं दुःखान्येतानि सेहिम। रणे प्रमत्तौ वीरौ च सदा शत्रुनिवर्हणौ।
कथं रिपुवशं यातौ कुन्तीपुत्रौ महाबलौ। यौ सर्व्वास्त्रप्रतिहतौ भीमसेनधनञ्जयौ।
अश्मसारमयं नूनं हृदयं मम दुर्हृदः। यमौ यदेतौ दृष्ट्वाऽद्य पतितौ नावदीर्य्यते। १०३००
शास्त्रज्ञा देशकालज्ञास्तपोयुक्ताः क्रियाऽन्विताः। अकृत्वा सदृशं कर्म्म किं शेध्वं पुरुषर्षभाः।
अविक्षतशरीराश्चाप्यप्रमृष्टशरासनाः। असंज्ञा भुवि सङ्गम्य किं शेध्वमपराजिताः।
सानूनिवाद्रेः संसुप्तान् दृष्ट्वा भ्रातॄन्महामतिः। सुखं प्रसुप्तान् प्रखिन्नः खिन्नः कष्टां दशामगतः।
एवमेवेदमित्युक्त्वा धर्म्मात्मा स नरेश्वरः। शोकसागरमध्यस्थो दध्यौ कारणमाकुलः।
इतिकर्त्तव्यताञ्चेति देशकालविभागवित्। नाभिपेदे महाबाहुश्चिन्तयानो महामतिः। १०३०५
अथ संस्तभ्य धर्म्मात्मा तदात्मानं तपःसुतः। एवं विलप्य बहुधा धर्म्मपुत्रो युधिष्ठिरः।